

Elina Sojonen

25.11.2022

Dnro 160/62/2022

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo.okm@gov.fi

Lausuntopyyntönnne 31.10.2022/Dnro VN/18993/2022, VN/18993/2022-OKM-16

Ammattikorkeakoulujen koulutusvastuiden muuttamista koskevat esitykset

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua ammattikorkeakoulujen koulutusvastuuesityksistä.

Korkeakoulujen koulutusvastuita ja koulutusmääriä on kuluvalle hallituskaudella lisätty tuntuvasti. Rahoitus ja lisäysten vaatimat panostukset henkilöstöön ovat kuitenkin jääneet puutteellisiksi. Akava katsoo, että korkeakoulutusta ei pidä enempää hajauttaa, vaan jokaisen korkeakoulun on panostettava omiin vahvuusalueisiinsa sekä vahvempaan profiloitumiseen. Tunnistetut uudet osaamistarpeet tulisi ensisijaisesti kattaa korkeakoulujen välisen yhteistyön kautta, ei uusilla koulutusvastuilla. Mikäli uusia koulutusvastuita myönnetään, tulee niiden tarve, rahoituspohja ja henkilöstöresurssit arvioida erittäin huolellisesti.

Korkeakoulujen verkostomaista yhteistyötä pitää lisätä ja reagoida sen avulla muuttuviin osaamistarpeisiin. Uusien koulutusvastuiden sijaan ratkaisuja osaajapulaan on haettava yhteistyön kautta. Paikallisten osaajatarpeiden täyttäminen ei ole riippuvainen lähimmän korkeakoulun tarjonnasta, erityisesti kun yhä suurempi osa koulutuksesta tapahtuu etänä.

Koulutusvastuita ei pidä lisätä, ellei niitä voida rahoittaa. Akava nostaa esiin huolen ammattikorkeakoulujen resurssien nykytilasta ja sen vaikutuksista ammattikorkeakoulujen perustoiminnoille ja erityisesti opetuksen laadun heikkenemiseen. Viime vuosina aloituspaikkoja on lisätty ilman, että niille on osoitettu todellisia kustannuksia vastaavaa rahoitusta. Tämä on johtanut muun muassa opetushenkilöstön riittämättömyyteen suhteessa opiskelijamääriin. Laadukkaan ammattikorkeakoulutuksen perusta on ammattitaitoiset ja hyvinvoivat opettajat.

Alla tarkemmat koulutusvastuukohtaiset huomiot:

Terveystieteiden (amk) / Satakunnan ammattikorkeakoulu

Akava puoltaa Satakunnan ammattikorkeakoulun esitystä terveystieteiden (amk) koulutusvastuusta vuodelle 2024,

ammattikorkeakoulun esittämin perustein. Työvoimatarve hoitoaloilla, myös terveydenhoitajien osalta, on viimeisten vuosien aikana olennaisesti kasvanut ja monilla alueilla työvoimasta on pulaa. Hyvinvointialueilla perusterveydenhuollon ja ennaltaehkäisevän terveydenhuollon merkitys korostuu.

Tradenomikoulutus

Kaksi ammattikorkeakoulua on hakenut uutta koulutusvastuuta tietojenkäsittelyn tradenomikoulutukseen. ICT-alan osaajapulaan puuttuessa tulee kiinnittää huomiota koulutuksen kokonaiskuvaan. Tietojenkäsittelyn tradenomeja valmistuu tällä hetkellä jo 15 ammattikorkeakoulusta, eikä uusilla koulutusvastuuhakijoilla ole ollut ko. koulutusvastuuta aiemmin. Tietojenkäsittelyn tradenomien (AMK) koulutusvastuita on lisätty valtakunnallisesti jo merkittävästi viime vuosina, ja valmistuvien määrä on jo nyt lähes 1000 vuodessa.

On syytä kantaa huolta tradenomitutkintojen lisääntymisestä suhteessa alueiden väestöpohjaan, työllisyyteen ja tradenomien laadulliseen työllistymiseen. Tällä hetkellä useilla alueilla tradenomien koulutusmäärät ovat liian suuria alueen väestöpohjaan verrattuna, eikä opiskelijoille riitä opintoja tukevia harjoittelupaikkoja tai valmistuville työpaikkoja.

Akuuttiin ICT-alan osaajapulaan nopein ratkaisu ei ole uusien aloituspaikkojen lisääminen, jolloin tutkinnon suorittaneet osaajat ovat työmarkkinoiden käytettävissä aikaisintaan kolmen vuoden päästä koulutuksen käynnistymisestä. Osaajatarpeeseen on pystyttävä vastaamaan myös muilla keinoin, kuten täydennys- ja erikoistumiskoulutuksilla, joiden järjestämiseen ammattikorkeakouluilla on hyvät edellytykset oikein resursoituna

Ensihoitajakoulutus / Kajaanin ammattikorkeakoulu

Akava puoltaa KAMK:n esitystä ensihoitajakoulutuksen aloittamisesta. Ensihoitajakoulutuksen tuomaa osaamista tarvitaan mm. pitkien etäisyyksien vuoksi. Osa ensihoitajista toimii myös sairaanhoitajan tehtävissä ja ensihoitajien osaamista tarvitaan myös sairaalaloissa ja muissa terveydenhuollon yksiköissä.

Rakennusarkkitehti (AMK) / Turun ammattikorkeakoulu

Alan koulutustarve ei ole muuttunut vuoden takaisesta ja täten perusteita muuttaa Valtioneuvoston kantaa ja aiemmin tekemää päätöstä Turun ammattikorkeakoulun koulutusvastuuhakemusta koskien ei ole.

Parhaillaan on käynnissä laaja arkkitehtuurin alan osaajien osaamista ja määrää kartoittava selvitystyö osana Apoli 2022 ohjelmaa. Selvityksen tilaajina ja osapuolina ovat kaikki arkkitehtuurin alaa edustavat henkilö-

ja työnantajajärjestöt, alan koulutusta tarjoavat korkeakoulut, Kuntaliitto sekä Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ennen selvityksen ja sen johtopäätösten valmistumista (2/2023) ei ole perusteita myöntää uusia koulutusvastuita rakennusarkkitehti (AMK) -koulutusta koskien.

Tekniikan koulutusvastuut

Koulutusvastuiden myöntämisessä on huolehdittava riittävistä mahdollisuuksista toteuttaa koulutus laadukkaasti. Koulutusvastuita ei tule myöntää, jos ko. koulutusta löytyy jo alueelta tai jos koulutus jää opiskelijamääriltään pieneksi. Tekniikan koulutusvastuita tulisi myös lähtökohtaisesti myöntää sinne, missä on jo muuta vastaavaa koulutusta, jotta olemassa olevaa infraa voidaan hyödyntää. Tekniikan alalla erilaiseen opetusinfraan menee paljon resursseja, joita kuitenkin voidaan hyödyntää yhteistyössä eri tutkintojen välillä. Uusien vastuiden sijaan tekniikan osalta olisi tärkeää kiinnittää huomiota nykyisten ohjelmien opiskelijoiden läpäisyyden ja sen ongelmiin.

Akava ry:n puolesta

Elina Sojonen
johtava asiantuntija